

VI. Pál pápa „Az Isten népének hitvallása”

Tisztelendő Testvéreink,
Kedves Gyermekeink!

Ezzel az ünnepélyes liturgiával bezárjuk Szent Péter és Pál vértanúságának 19. centenáriumát és a „hit évét” is. A szent apostolokról úgy akartunk megemlékezni, hogy tanúskodunk a hit letéteménye (1Tim 6,20) iránti rendíthetetlen hűségünkről: ezt a hitet az apostolok adták tovább nekünk; a vándorló Egyház a világtörténelem jelenlegi szakaszában is ebből a hitből akar élni.

Kötelességünknek érezzük azt, hogy most nyilvánosan köszönetet mondjunk azoknak, akik készséggel válaszoltak felszólításunkra és hozzájárultak a „hit évének” teljesebb ünnepléséhez az Isten Igéjéhez való személyes kapcsolatuk elmélyítésével, az egyes közösségek hitvallásának megújításával és keresztény életük tanúságtételével. Egészen különleges módon fejezzük ki hálánkat püspöktestvéreinknek és a katolikus Anyaszentegyház híveinek, és mindannyiukra áldásunkat adjuk.

Úgy érezzük, hogy a Krisztus által szent Péternek adott megbízatást nekünk is teljesítenünk kell: Péter érdemben legutolsó utódjának is meg kell erősítenie hitében testvéreit (Lk 22,32). Tudtában vagyunk emberi gyengeségünknek, de ugyanakkor megbízatásunkból eredő kötelességünknek is, ezért most egy hitvallást teszünk: felolvassunk egy credo-t, amely ugyan nem a szó szoros értelmében vett dogmatikai definíció, mégis lényegében megismétli a niceai hitvallást, kissé kifejtve azt korunk szellemi szükségének megfelelően. Az Isten szent Egyházának halhatatlan hagyományát foglalja össze ez a credo.

Amikor ezt tesszük, tudomásunk van arról, hogy bizonyos modern körökben mily nagy nyugtalanság tapasztalható a hittel kapcsolatban. Ennek a forrongásnak egyik oka a mai világ mélyreható változása: annyi, de annyi bizonyosságot kétségbe vonnak vagy vitatnak! Látjuk, hogy még a katolikusokat is magával ragadja a változás és az újság láza. Kétségtelen, hogy az Egyháznak mindig is az lesz a kötelessége, hogy folytassa erőfeszítéseit: elmélyíteni és hirdetni az egymást követő nemzedékeknek – egyre alkalmasabb módon – Isten kifürkészhetetlen titkait, üdvösségünk forrásait. De ugyanakkor, amikor az elengedhetetlen kutatás munkáját sürgetjük, ügyeljünk a legnagyobb gonddal arra, hogy csorbíthatatlanul őrizzük meg a keresztény tanítást. Óvakodnunk kell attól – amit manapság sajnos tapasztalunk –, hogy a hívő lelkekben zavart és bizonytalanságot keltsünk.

Ezzel kapcsolatban hasznos lesz megemlíteni, hogy az értelem, amelyet Istentől kaptunk, túl a tudományosan igazolható tapasztalatokon, eléri azt, ami van, és nem

csupán a struktúráknak és a fejlődő lelkiismeretnek szubjektív kifejezését; másrészt pedig az értelmezésnek – a hermeneutikának – az a feladata, hogy igyekezzék megérteni és kibogozni – mindig tiszteletben tartva a kiejtett szót – azt az értelmet, amelyet a szöveg hordoz, nem pedig saját kénye-kedve szerint belemagyarázni az értelmet a szövegekbe, önkényes hipotéziseket követve.

De mindenekfelett a Szentlélekbe vetjük rendíthetetlen bizalmunkat: az Egyház Lelkébe, és a hit isteni erényére támaszkodunk, amely a titokzatos Test életének alapja. Tudjuk, hogy a lelkek várják Krisztus helytartójának szavát és ennek a várakozásnak rendszeres tanításunkkal igyekszünk eleget tenni. Ma viszont alkalmunk van sokkal ünnepélyesebb megnyilatkozásra.

A hit évének bezáráskor, szent Péter és Pál apostolok ünnepén egy hitvallással akarjuk tisztelni az élő Istent. Miként Fülöp Cezáreájában Péter apostol a tizenkettő nevében vallotta meg Krisztust, az élő Isten Fiát – túl az emberi vélekedéseken, valóban hitet téve az Úr mellett –, úgy ma az ő alzatos utódja is, az egyetemes Egyház pásztora, az Isten népe nevében hitvalló tanúságot tesz, a mellett az isteni igazság mellett, amelyet az Egyháznak kell hirdetnie minden nép között.

Azt akartuk, hogy hitvallásunk eléggé teljes és kifejezett legyen: így a szükségnek megfelelően kielégíti a hívő lelkeket, akik világosságot keresnek, és mindazokat, akik – bármilyen szellemi családhoz tartoznak is – az Igazságot keresik.

A szent Isten és a mi Urunk Jézus Krisztus dicsőségére, bízva a Szentséges Szűz Mária oltalmában és szent Péter és Pál apostolok segítségével, az Egyház hasznára és épülésére, felolvassuk most ezt a hitvallást, lelkileg egyesülve veletek, szeretett Testvéreink és Gyermekünk.

HITVALLÁS

Hiszünk az egy Istenben, Atya, Fiú és Szentlélekben, Ő a teremtője a látható dolgoknak – amilyen e világ is, ahol múlandó életünk lefolyik –, és a láthatatlan szellemeknek, amelyeket angyaloknak is nevezünk (D 3002), és teremtője minden emberben a szellemi és halhatatlan léleknek.

Hisszük azt, hogy ez az egyetlen Isten teljesen egy végtelenül szent lényegében és minden tökéletességében: mindenhatóságában, végetlen tudásában, gondviselésében, akaratában és szeretetben. Ő az, Aki Van, ahogy ezt Mózesnek kinyilatkoztatta (Ex 3,14); és Ő a Szeretet, amint János apostol tanítja (1Ján 4,8): így tehát ez a két név, a Lét és a Szeretet annak az isteni valóságát fejezi ki valamiképpen, aki meg akarta magát ismertetni velünk és aki, „mivel megközelíthetetlen fényben lakozik” (1Tim 6,16), önmagában minden név, minden dolog és minden teremtett értelem fölött van. Egyedül Isten maga adhatja önmaga igaz és teljes ismeretét, kinyilatkoztatva önmagát mint Atyát, Fiút s Szentlelket. A kegyelem által az isteni életben részesedünk – ebben az életben a hit homályában, a halálon túl az örök világosságban. A három személyt öröktől fogva a kölcsönös viszonyok alkotják: mindegyik az egy és ugyanazon isteni Lét birtokosa, mindegyik a háromszor szent Isten boldog életének részese. Isten túl van mindazon, amit emberi értelemmel felfoghatunk (D 804). Mégis, hálát adunk az isteni jósnak azért, hogy

igen sok hívó tanúskodhatik velünk együtt az emberek előtt ennek az Istennek az Egységéről. Jóllehet a Szentháromság titkába be nem hatolhatnak.

Hiszünk tehát az Atyában, aki öröktől fogva nemzi a Fiút; a Fiúban, Isten Igéjében, aki öröktől fogva születik; a Szentlélekben, a teremtetlen személyben, aki az Atyától és a Fiútól származik, mint az ő kölcsönös szeretetük. Így az egyformán örökkévaló és egyenlő (coaetermae sibi et coaequales, D75) három isteni személyben túlcordul és beteljesedik – a teremtetlen lényre jellemző dicsőség kiválósága szerint – a tökéletesen egy Isten élete és boldogsága. Mindig „tisztelni kell az Egységet a Háromságban, és a Háromságot az Egységben” (D75).

Hiszünk a mi Urunk Jézus Krisztusban, aki az Isten Fia. Ő az örök Ige, az Atyától született minden idők kezdete előtt és egylényegű az Atyával, homoousios to Patri (D 150), és minden általa lett. Megtestesült a Szentlélek erejéből Szűz Mária méhében és emberré lett: tehát egyenlő az Atyával istensége szerint, alábbvaló az Atyánál embersége szerint (D 76) és egy önmagban, nem a két természet lehetetlen összekeveredése által, hanem személyének egységében (D 76).

Közöttünk lakozott, telve kegyelemmel és igazsággal. Hirdette és megalapította az Isten országát, és önmagán keresztül megismertette az Atyát. Új parancsolatot adott nekünk, azt, hogy úgy szeressük egymást, amint ő szeretett bennünket. Az evangéliumi boldogságok útját tanította: a lelki szegénység, a szelídség, a türelemmel viselt szenvedés, az igazságosság szomjazása, az irgalom, a szívtisztaság, a béke vágya, az igazságért elviselt üldöztetés vezetnek e boldogság felé. Szenvedett Poncius Pilátus alatt: ő az Isten báránya, aki magára vette a világ bűneit; meghalt értünk a kereszten, hogy megváltó vére által üdvözítsen bennünket. Eltemették és a saját hatalmából harmadnapon feltámadott: feltámadása által részesít bennünket az isteni életben, vagyis a kegyelmi életben. Felment a mennybe, és újra eljön majd dicsőségben ítélni élőket és holtakat: mindenkit a saját érdemei szerint – azok, akik Isten szeretetére és irgalmára igennel feleltek, az örök életre mennek; azok pedig, akik ezeket mindvégig visszautasították, a soha ki nem alvó tűzre kerülnek.

És országának nem lesz vége.

Hiszünk a Szentlélekben, aki Úr és életadó, akit az Atyával és a Fiúval együtt imádunk és dicsőítünk. Ő szólt a próféták szavával; Őt küldte el nekünk Krisztus, miután feltámadt és fölment az Atyához. A Szentlélek megvilágosítja, élteti, védelmezi és vezeti az Egyházat, megtisztítja tagjait, ha a kegyelemtől nem fordulnak el. Tevékenysége behatol a lélek legmélyére, képessé teszi az embert arra, hogy Jézusnak erre a felhívására válaszoljon: „Legyetek tökéletesek, miként a ti mennyei Atyátok tökéletes” (Mt 5,48).

Hisszük, hogy Mária, a megtestesült Igének, Istenünknek és Üdvözítőnknek Anyja (D 251-252) mindig szűz maradt és, hogy e kiválasztottság alapján, Fiának érdemeire való tekintettel, különleges módon részesült a megváltásban (LG 53): az eredeti bűn minden makulájától mentes maradt (D 2803) és minden más teremtménynél jobban bővelkedett a kegyelmi adományokban (LG 53). Minthogy a szeplőtelen szent Szűz egészen szoros kötelék révén kapcsolódik a megtestesülés és a megváltás titkaihoz (LG 53, 58, 61), földi élete végén testestül-lelkestül a mennyei

dicsőségbe vétetett (D 3903), és miután feltámadt Fiához lett hasonlónak előre elnyerte minden igaz ember jövődő sorsát. Hisszük azt is, hogy Isten szent Anyja, az új Éva, az Egyház Anyja (LG 53, 56, 61, 63) az égben is folytatja Krisztus tagjai iránti anyai szerepét, közreműködve a megváltott lelkek újjászületésében és isteni életük fejlődésében (LG 62).

Hisszük, hogy Ádámban mindnyájan vétkeztek: ez azt jelenti, hogy az általa elkövetett ősbűn megsebezte az emberi természetet, vagyis a minden embernél közös természetet olyan bukott állapotba juttatta, amelyben ennek a bűnnek következményeit hordozza és amely különbözik az őszülők eredeti állapotától – ebben a szentség és a megigazultság következtében az ember nem ismerte sem a rosszat, sem a halált. Az így elbukott emberi természet, megfosztva a kegyelem köntösétől, természetes képességeiben megsebezve a halálnak van alávetve, amely minden emberre átszármazik. Ebben az értelemben minden ember bűnben születik.

Valljuk tehát a Trentói Zsinattal, hogy az eredeti bűn az emberi természettel származik át, „nem utánzás, hanem nemzés útján” lesz kinek-kinek „sajátja” (D 1513).

Hisszük, hogy a mi Urunk Jézus Krisztus megváltott bennünket – keresztáldozata által – az eredeti bűntől és a személyesen elkövetett bűnöktől is, úgy hogy az apostol szava szerint, „ahol elhatalmasodott a bűn, túláradt a kegyelem” (Róm 5,20).

Hisszük, hogy Urunk Jézus Krisztus egyetlen keresztséget alapított a bűnök bocsánatára. A keresztséget ki kell szolgáltatni a kisgyermeknek, még ha nem is vétkeztek személyes bűnnel, mivel a természetfölötti kegyelemtől megfosztva születnek, hogy így újjászülessenek „vízből és Szentlélekből” Jézus Krisztusban az isteni életre (D1514).

Hisszük az egy, szent, katolikus és apostoli Egyházat, amelyet Krisztus Péterre, mint kősziklára épített. Az Egyház Krisztus titokzatos Teste: hierarchikus szervekkel rendelkező látható társaság és lelki közösség egyszersmind; a földi Egyház Isten vándorló népe és ugyanakkor égi javakkal van elhalmazva; az Isten országának csírája és zsengeje: általa folytatódik az emberi történelem során a megváltás fájdalmas műve; és az a várva várt megváltás csak az idők végén a dicsőségben teljesedik be (LG 8 és 5). Egyházát a mi Urunk Jézus Krisztus a szentségek által építi ki, amelyek az ő teljességéből folynak (LG 7, 11). Az Egyház a szentségek által részesíti tagjait Krisztus halálának és feltámadásának titkában, a Szentlélek kegyelmének erejében, amelyből élet és tevékenység fakad (LG 7, 12, 50). Az Egyház tehát szent, jóllehet bűnösöket is magában foglal; szent, mivel életforrása a kegyelem: az ő életéből részesedve szentelődnek meg tagjai; ha pedig elvágják magukat ettől az élettől, a bűnbe és zűrzavarba esnek vissza, amely megakadályozza szentségének kisugárzását. Ezért az Egyház szenved és bűnbánatot tart hibáiért; hatalma van, hogy meggyógyítsa gyermekeit Krisztus vére és a Szentlélek adománya által.

Az Egyház az isteni ígéretek örököse és Ábrahám Lélek szerinti leánya, Izrael révén, amelytől a szeretettel őrzött Írásokat örökölte és amelynek pátriárkáit és prófétáit tiszteli; az apostolokra épült, századokon át továbbadja mindig élő szavukat

és lelkipásztori hatalmukat Péter utódaiban és a vele közösségben élő püspökökben. Állandóan a Szentlélek vezeti: Ő bízta meg azzal, hogy megőrizze, tanítsa, magyarázza és terjessze azt az Igazságot, amelyet Isten homályosan a próféták által, teljesen az Úr Jézusban nyilatkoztatott ki. Hisszük mindazt, amit Isten írott vagy szóban áthagyományozott szava tartalmaz, és amelyet az Egyház mint Istentől kinyilatkoztatottat tár elénk, akár ünnepélyes megnyilatkozása által, akár rendes és egyetemes tanítóhivatala által (D 3011). Hisszük, hogy Péter utóda tévedhetetlen, amikor mint az összes hívők pásztora és tanítója ex cathedra tanít (D 3074), és hogy ezzel a kiváltsággal a püspökök testülete is rendelkezik, amikor a pápával együtt gyakorolja a legfőbb tanítóhivatalt (LG 25).

Hisszük, hogy az Egyház, amelyet Jézus alapított és amelyért Ő imádkozott, fogyhatatlanul egy a hitben, az istentiszteletben és a hierarchiával alkotott közösségében. Ennek az Egyháznak a kebelében a liturgia gazdag változatossága, a teológiai és lelki örökség, valamint az egyházfegyelem különbözősége található: ez a változatosság egyáltalán nem árt egységének, hanem azt csak fényesebben nyilvánítja ki (LG 23).

Elismerjük azt is, hogy Krisztus Egyházának szervezetén kívül is megtalálhatók az igazság és a megszentelődés számos elemei: ezek az Egyház sajtóját alkotják és a katolikus teljesség felé mutatnak (LG 8). Hisszük, hogy a Szentlélek felkelti Krisztus tanítványainak szívében az egység szeretetét (LG 15), ezért reméljük azt, hogy mindazok a keresztyének, akik még nincsenek teljes közösségben az egyetlen Egyházzal, egy napon egyetlen nyájba egyesülnek egyetlen Pásztor vezetése alatt.

Hisszük azt, hogy az Egyház szükséges az üdvösségre, mivel Krisztus, az üdvösség egyetlen közvetítője és útja, Testében, az Egyházban van jelen számunkra (LG 14). Isten üdvözítő szándéka azonban minden embert átfog: azok, akik saját hibájukon kívül nem ismerik Krisztus evangéliumát és Egyházát, de őszintén keresik Istent, és a kegyelem ösztönzésére törekszenek teljesíteni Isten akaratát, amelyet lelkiismeretünk parancsából ismernek meg, ezek is – Isten tudja csak, hogy hányan vannak – hozzátartoznak, jóllehet láthatatlanul Isten népéhez.

Hisszük, hogy a mise, amelyet a pap Krisztus személyét képviselve és az egyházirenddel kapott hatalom erejében Krisztus nevében és titokzatos Teste tagjainak nevében mutat be, a Kálvária áldozatát jeleníti meg szentségileg oltárainkon. Hisszük, hogy a pap által konsekrált kenyér és bor az égben dicsőségesen trónoló Krisztus testévé és vérévé változik át, miként az Úr által az utolsó vacsorán megáldott kenyér és bor is az Ő testévé és vérévé változott, mielőtt a kereszten felajánlotta volna magát értünk; és hisszük, hogy az Úr titokzatos jelenléte a látható külső alatt, amely érzékeink számára továbbra megmarad, vagyis a változatlan színek alatt, igazi, reális és lényegi jelenlét (D 1651).

Krisztus tehát csak úgy lehet jelen e szentségben, hogy a kenyér valósága és Ő testévé, a bor valósága pedig az Ő vérévé változik át, csupán a kenyérnek és a bornak az érzékszerveink alá eső tulajdonságai maradnak változatlanok. Ezt a csodálatos átváltozást az Egyház nagyon találóan transzszubsztanciációnak, átlényegülésnek nevezi.

Minden teológiai magyarázatnak és értelmezésnek – ha a katolikus hittel összhangban akar maradni –, tartania kell, hogy a kenyér és a bor az átváltoztatás után a valóság rendjében, függetlenül gondolkodásunktól, megszűnt létezni, úgy hogy ezentúl az Úr Jézus imádandó teste és vére van jelen valóban a kenyér és a bor szentségi színei alatt (D 1642-1654). Ezt az Úr akarta így, hogy önmagát adja nekünk eledelül, és hogy bennünket titokzatos Testének egységébe kapcsoljon (S. Th. III, 73,3).

A mi Urunk Jézus Krisztus egyetlen és oszthatatlan megdicsőült égi léte a szentség által nem sokszorozódik meg, hanem jelenvaló lesz a föld számtalan helyén, ahol a szentmiseáldozatot bemutatják. Jézus ugyanilyen jelenléte az áldozat bemutatása után továbbra is megmarad a szentségben, amely a tabernákulumban minden templomunk élő szíve. Édes kötelességünk tisztelni és imádni s látható ostyában a megtestesült Igét, akit nem láthatunk, de aki – anélkül, hogy elhagyná a mennyet – jelenvalóvá lesz számunkra.

Megvalljuk, hogy az Isten országa, amely már itt megkezdődött Krisztus Egyházában, nem ebből a világból való, hiszen e világ alakja elmúlik, és hogy az Isten országának növekedését nem lehet azonosítani a civilizációk, a tudomány és az emberi technika haladásával. Egyre mélyebben meg kell ismernünk Krisztus kimeríthetetlen gazdagságát, egyre erősebben kell remélnünk az örök javakat, egyre buzgóbban kell válaszolnunk Isten szeretetére, egyre bőségesebben kell szétosztani az emberek között a kegyelem és a szentség ajándékait: így segítjük elő az Isten országának növekedését. De az Egyház ugyanezzel a szeretettel szüntelenül igyekszik előmozdítani az emberek igazi földi javát is. Amikor arra emlékezteti gyermekeit, hogy nincs itt maradandó lakóhelyük, arra is serkenti őket, hogy ki-ki a saját hivatása és lehetőségei szerint igyekezzék hozzájárulni a földi haza építéséhez, előmozdítani az igazságosságot, a békét és az emberek közötti testvériséget, segíteni testvéreit, különösen a szegényeket és a szerencsétleneket. Az Egyház, Krisztus jegyese szüntelenül törődik az emberek szükségével, örömmel és reménykedésükkel, szenvedésükkel és erőfeszítésükkel: ez a szorgosság azt célozza, hogy jelen legyen életükben, hogy Krisztus fényét sugározza nekik és mindannyiukat Benne, az Üdvözítőben egyesítse. Mindez nem jelenti azt, hogy az Egyház a világhoz idomul; sohasem csökkenhet buzgósága az Úrnak és örök országának várásában.

Hisszük az örök életet. Hisszük azt, hogy mindazoknak a lelke, akik Krisztus kegyelmében halnak meg – akár a tisztítótűzben kell megmegtisztulniuk, akár mindjárt magához veszi őket Jézus a Paradicsomba, mint a jobb latort –, a halálon túl Isten népét alkotják. A halál végleg megsemmisül a Feltámadás napján, amikor a megdicsőült lelkek testükkel egyesülnek.

Hisszük azt, hogy azoknak a sokasága, akik a Paradicsomban Jézus és Mária körül összegyülekeznek az égi Egyházat alkotják; az örök boldogságban látják Istent, amint van (1Ján 3,2; D 1000); itt – más és más fokon – az angyalokkal együtt részesülnek a megdicsőült Krisztus isteni hatalmában, közbenjárva értünk és testvéri segítségünkkel támogatva a mi gyengességünket (LG 49).

Hisszük minden Krisztus-hívő közösségét; azokét, akik a földön zarándokolnak; azokét, akik haláluk után meg tisztulnak és az ég boldog lakóiét: mindezek együtt egyetlen Egyházban egyesülnek. S hisszük, hogy ebben a közösségben Istennek és szentjeinek irgalmas szeretete mindig meghallgatja a mi imánkat, hiszen Jézus mondotta: „Kérjétek és adatik nektek” (Lk 10,9-10; Jn 16,24).

Ebben a hitben és ebben a reménységben várjuk a holtak feltámadását és az eljövendő világ életét.

Áldott legyen a háromszor szent Isten. Amen.

A Szent Péter Bazilikánál, 1968. június 30.

VI. Pál Pápa